

# HIEKANPÄÄN ELÄMÄNKAAARIKYLÄ

Sivistysjohtaja Kari Koistinen

# Miksi elämäntaareikyly?

- **Globaalit ja kansalliset haasteet:**
  - Suomen kilpailukyvyyn avaintekijät
    - Kasvavien ja tulevien sukupolvien hyvinvoinnin, osaamisen ja työkyvyyn takaaminen
    - Julkisen talouden kantokyky järjestää / tuottaa palvelut
    - Toimintatapaamuutos ja investoinnit kilpailukykyyn
    - Heikkojen signaalien aikainen havaitseminen

# Miksi elämäntaareikyly?

- Tulevaisuuden haasteet Pieksämäellä
  - Väestö ikääntyy muuta Suomea nopeammin
  - Muuttotappio → nuoret muuttavat kasvukeskuksiin
  - Eliniänodote pitenee ja huoltosuhde vinoutuu
  - Elinkeinoelämän työvoiman saannin turvaaminen
  - **Miten koulutus vastaa haasteisiin (yksilölliset, aidon jatko-opintokelpoisuuden takaavat opintopolut)?**
  - **Syrjäytymiskiirteen katkaiseminen (erityishuomio ylisukupolviseen huono-osaisuuteen)**
  - **ERI TOIMIJOIDEN YHTEISTYÖ AVAINASEMASSA!**

# Vaaditaan systeminen muutos

- Tavoitteena on suomalaisen koulutus- ja palveluosaamisen nostaminen jälleen globaalille "sarjatasolle"
  - Hiekanpään elämäntaakikylän **johtamisjärjestelmän muuttaminen**
  - Päätöksenteko ja johtaminen edellyttävät **yhteisen** "konsortion" perustamista
    - Yhteinen kehittämisstrategia ja yhteiset tavoitteet
  - Voimavarojen ja henkilöstön **yhteiskäyttö**

- **Pieksämäki on**
  - tunnettu rautateiden kohtaamispaikkana
  - profiloitunut hoivan ja huolenpidon työssijaksi sotavuosista lähtien sijaintinsa takia
  - tunnettu koulukaupunki, jossa erityispedagoginen osaaminen on erittäin vahvaa

- **Pieksämäellä on**

- vahva tahtotila rakentaa tulevaisuutta, joka jatkossakin perustuu sukupolvet ja raja-aidat ylittävälle toimintakulttuurille
- halu olla jälleen pioneeri ja rakentaa paikkakunnalle elämäkaarikylä, jossa eri sukupolvet ja toimijat kohtaavat rakentaen yhdessä inhimillisempää ja vuorovaikutteisempaa henkistä ja fyysistä toimintakampusta

# Hiekanpään elämäntoimintakeskus

## Hanke vuosina 2013-2020

- Hiekanpään elämäntoimintakeskus on jo nyt monen eri toimijan elämäntoimintapalvelujen toteuttamispaikka (Seurakuntaopisto, Diak, Bovallius, Koivurannan palvelukoti, Attendo, Lastenkoti Ruusu, Hiekanpään yläkoulu)

# Hiekanpään elämäntarkkailukylä



# Hiikanpään elämäntarkikylä

- Alueelle rakentumassa uusi 60-paikkainen palvelukoti ja 100-paikkainen päiväkotiki samaan rakennukseen
- Suunnitteilla yläkoulun uusi oppimisympäristö → vientituote
- Alueelle tulossa lähivuosina myös uutta toisen asteen koulutusta

# Hiikanpään elämäntaariikylä

- Keskeisenä tavoitteena rakentaa toimijoiden yhteistyönä uusia innovatiivisia toiminta- ja palvelukonsepteja → johtaa vaikuttavuuteen ja tuottavuuteen
- Tavoitteessa onnistutaan vain, jos onnistutaan rakentamaan **sivistyskaupungin toimintakulttuuri** = luottamus ja keskinäinen vuorovaikutus

# Elämäkaaritajattelu

- Tavoitteena edistää samankaltaisten tehtävien parissa työskentelevien yhteistyötä → synergiaedut  
→ Vaikuttavuus paranee ja kuntalainen saa parhaimman mahdollisen palvelun, joka toimii kokonaisuutena erillään toimivien osasten asemesta

# Mitä elämänkaaraisuus on eri väestöryhmille?

- **Lapset, nuoret ja perheet**
  - Tarpeiden havaitseminen ja niihin vastaaminen oikea-aikaisesti (varhainen puuttuminen)
  - Palvelujen tuottaminen ja johtaminen ”yksissä käsissä”  
→ selkeät vastuut ja osaamisen oikein kohdentaminen
  - Vaikuttavuuden ja talouden seuranta tehostuu

# Mitä elämäntaakesuus on eri väestöryhmille?

- **Aktiiviväestö**

- Työkyvyn ja elinvoimaisuuden ylläpitäminen

- Keinot, joilla vaikutetaan oman työkyvyn ja elämäntaakesuun suotuisaan jatkumiseen
- Osaamisen ja elinikäisen oppimisen jatkuvuuden tukeminen
- Mielekkäät yhteisölliset ja osallistavat aktiviteetit hyvinvoinnin tukena

# Mitä elämänkaaraisuus on eri väestöryhmille?

- **Ikääntyneet**

- Jokaiselle oikeus arvokkaaseen elämään myös ehtoopuolella
- Eri elämänvaiheiden tarpeisiin vastaaminen
- Ikääntyneet objektista subjektiksi palvelujen tuottamisessa
- Fyysinen ympäristö rakennetaan mahdollistamaan kaikkien osallistuminen
- Uutta yläkoulua ei rakenneta "kouluksi", vaan elämäkaarikylän toimintaympäristöksi, joka voi palvella vauvasta vaariin ja mummoon

# Suunnitelma elämäntarkisuuden kehittämisestä

1. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman päivitys 2013-2018
  - Lasten, nuorten ja perheiden palvelut organisoidaan koko kaupungin osalta
2. Elämäntarkisuus koko kaupungissa: elämäntarkitalot ja uusi yhteistoiminnallisuus
3. Hiikanpään elämäntarkikylä
  - Palvelujen kehittäminen ja innovointi
  - Ainutlaatuinen laboratorio

# TAVOITTEET

Uudenlainen yhteisöllisyyttä lisäävä ja sukupolvirajoja rikkova oppimisympäristö

Läpi elämänpolun jatkuva, eri ikäluokkien kohtaamisesta syntyvä informaali oppiminen

Uudenlaiset pedagogia-lähtöiset tilajärjestelyt, tulevaisuusorientoituneet oppimisympäristöt ja palvelujärjestelmät (tila- ja oppimisympäristösuunnitelma = liiketoimintasuunnitelma)

# Elämänkaarikylä mahdollistaa

- Yhteisöjen tukeminen ja kehittäminen: eri ikäiset kaupunkilaiset voivat vaikuttaa lähiympäristöönsä
- Uteliaisuutta ruokkivan ympäristön (avoimuus, vuorovaikutus ja kokeilukulttuuri)
- Elinikäisen oppimisen ideologian toteutumisen

# Elämänkaarikylä mahdollistaa

- Monimuotoiset oppimisympäristöt, jotka mahdollistavat eri ikäisten ja erilaisten ihmisten kohtaamiset: **elämyksellisyys ja uudet innovaatiot**
  - Innovatiivinen ja aktiivinen oppimisympäristö houkuttelee opiskelijoita ja työntekijöitä mahdollistane myös tutkimus-, kehitys- ja yritysysteistyön

# Oppimisympäristöt ja pedagogisen ratkaisut

- Ymmärretään nykyaikaisen suomalaisen koulutusjärjestelmän valtava merkitys Suomelle, mutta hyväksytään systeemisen muutoksen tarve
- Uusien innovatiivisten pedagogisten ratkaisujen kehitystyö
- Fyysiset ja asenteelliset siilot eivät saa rajoittaa ajattelua
- Ollaan valmiita kaikki toimijat läpäisevään muutokseen

# Resurssiyhteistyö ja henkilöstö

- Esimerkkejä:
  - Resurssien ristiinkäyttö: palveluiden tehostaminen, osaamisen tehokkaampi hyödyntäminen, resurssipankki
  - Oppiminen ristiin (parhaiden opettajien osaaminen koko Pieksämäen käyttöön)
  - Yhteiset erityistyöntekijät
  - Vanhus-lapsi-yhteistyö
  - Yhteispalvelupankki (jo olemassa olevien palvelujen hyödyntäminen)

# Elämänkaarikylän kehitystyössä keskeistä

- Jatkuvan kehitystyön ja muuttuvan organisaatorakenteen johtaminen
- Uudenlaiset elämänkaariset oppimisympäristöt
- Joustavat opintopolut, matalan kynnyksen palvelut
- Uuden teknologian laaja hyödyntäminen

# Tulevaisuuden visio 2020

- Pieksämäelle syntynyt kansainvälinen sosiaalisen ja pedagogisen koulutuksen, tutkimuksen ja kehittämistyön osaamiskeskus, joka kehittää ja tuo globaaleille markkinoille tietoon ja osaamiseen perustuvia liiketoimintakonsepteja
- Hiekanpään elämäntaakerikylä on ainutlaatuinen toimintakonsepti myös kansainvälisesti, ja se toimii Sosiaalipedagogisen Instituutin "näyteikkunana ja tuotekehitysmoottorina

# Tulevaisuuden visio 2020

- Elinikäisen oppimisen prosessimainen ajattelumalli synnyttää toimijoiden yhteistyönä uusia innovaatioita luoden alueelle hyvinvointia
- Pieksämäelle on luotu malli, jolla vastataan nuorten yhteiskuntatakuuseen liittyviin kysymyksiin ja tulveihin alue- ja koulutuspoliittisiin haasteisiin
- Toimijat ovat tiiviissä yhteistyössä myös elinkeinoelämän kanssa vastaten sekä toisen asteen opiskelijoiden että työelämän tarpeisiin
- **Pieksämäestä on rakentunut valtakunnallisesti arvostettu sivistyskaupunki**

# TAUSTASLAIDIT



# TAUSTALLA VAIKUTTAA

- Lasten ja nuorten Pieksämäki –hyvinvointiohjelma 2009-2017
- Kuntaliiton Visio 2015
- Kuntakokeilut 2015-2016
- Ketään ei jätetä & nuorisotakuu
- Hyvinvoinnin integroitu toimintamalli
- Palvelujen kolmiportaisuus
- Elämänkaariajattelu

# Kuntaliiton Visio 2015

- "Lähipalveluina ... hyvin toimivat peruspalvelut tukevat lapsen ja perheiden arkea ja ennaltaehkäisevät vaikeuksia ja niiden kasautumista."
- "Lapsilla ja perheillä on mahdollisuus käyttää joustavasti erityisosaamista vaativia korkeatasoisia ja laadukkaita tukitoimia ja erityispalveluja."

# Lasten ja nuorten Pieksämäki – hyvinvointiohjelma 2009-2017

- **Strategia 1: Päätöksenteko**

- Koko kaupunki edistää aktiivisesti toiminnoissaan ja päätöksenteossaan lasten ja nuorten hyvinvointia sekä turvallista kasvua ja kehitystä

- **Strategia 2: Vanhemmuus ja elämänhallinta**

- Lasta ja nuorta sekä perheitä tuetaan elämänhallinnassa. Vanhemmat saavat tukea kasvatustehtävässään.

# Lasten ja nuorten Pieksämäki – hyvinvointiohjelma 2009-2017

- **Strategia 3: Kasvuympäristö**
  - Kaupungin kaikissa toiminnoissa edistetään lasten ja nuorten tervettä kasvua, kehitystä ja oppimista
- **Strategia 4: Palvelujen resurssit ja prosessit**
  - Perus- ja erityispalveluihin varataan riittävät resurssit. Erityispalveluilla tuetaan peruspalvelujen ennaltaehkäisevää työtä ja hoidetaan vaikeimmat ongelmat

# Lasten ja nuorten Pieksämäki – hyvinvointiohjelma 2009-2017

- **Strategia 5: Osallisuus**

- Lasten ja nuorten luovuutta, osallistumista ja osallisuutta kannustetaan

- **Strategia 6: Yhteistyö**

- Lasten ja nuorten sekä perheiden kanssa työskentelevien yhteistyötä tehostetaan palvelujen toimivuuden varmistamiseksi ja vaikuttavuuden parantamiseksi

# Hiikanpään jatko 1.3. – 30.9.2014

- Jatkon keskeisimpänä kehityskohteena yhteisen johtamisjärjestelmän luominen. Eri toimijoiden välinen strateginen kumppanuussopimus valmisteilla
- Lisäksi toimijat ovat muodostaneet viisi teematyöryhmää luomaan ja toteuttamaan teemaansa liittyvää konkreettista toimintaa: 1) oppilas ja terveydenhuolto, 2) tieto ja viestintä, 3) kyläyhteisö, 4) hoiva ja huolenpito, 5) henkilöstön osaaminen ja liikkuvuus
- Syvennetään yhteistä ajattelutapaa sekä käsitteiden ymmärtämistä ja niiden soveltamista palvelujärjestelmään nähden järjestämällä koulutusta elämäntarkkikylän toimijoille